

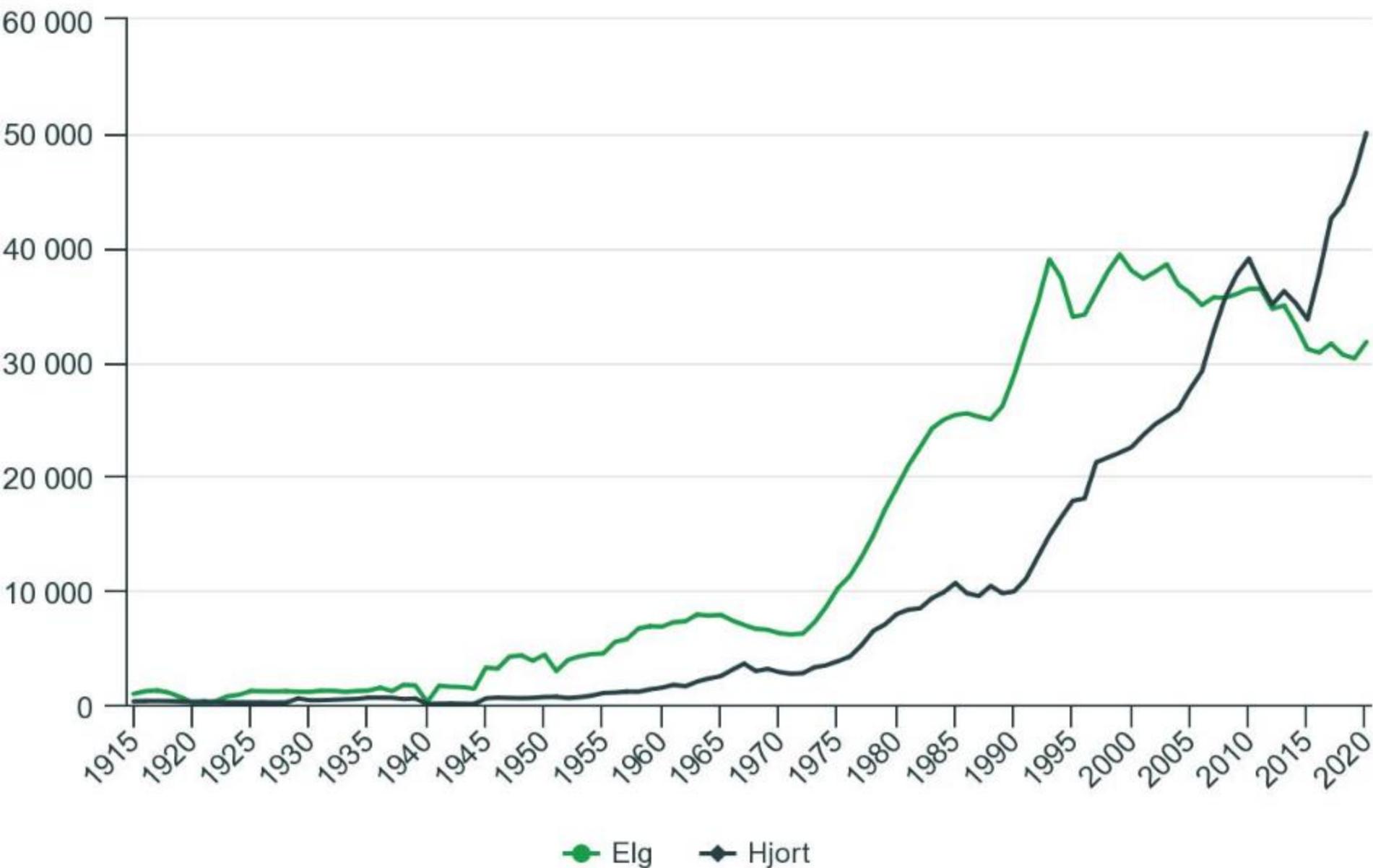
Norsk Hjortesenter
www.hjortesenteret.no

Tilbod frå Norsk Hjortesenter

- Kurs i hjorteoppdrett – på Svanøy
- Feltkontrollørkurs
- Slaktekurs
- Parteringskurs
- Spekepølsekurs - tradisjonell metode
- Framlegg til kommunale mål
- Framlegg til bestandsplanar
- Fagforedrag
- Faglege utgreiingar og tilrådingar for ulike tilhøve

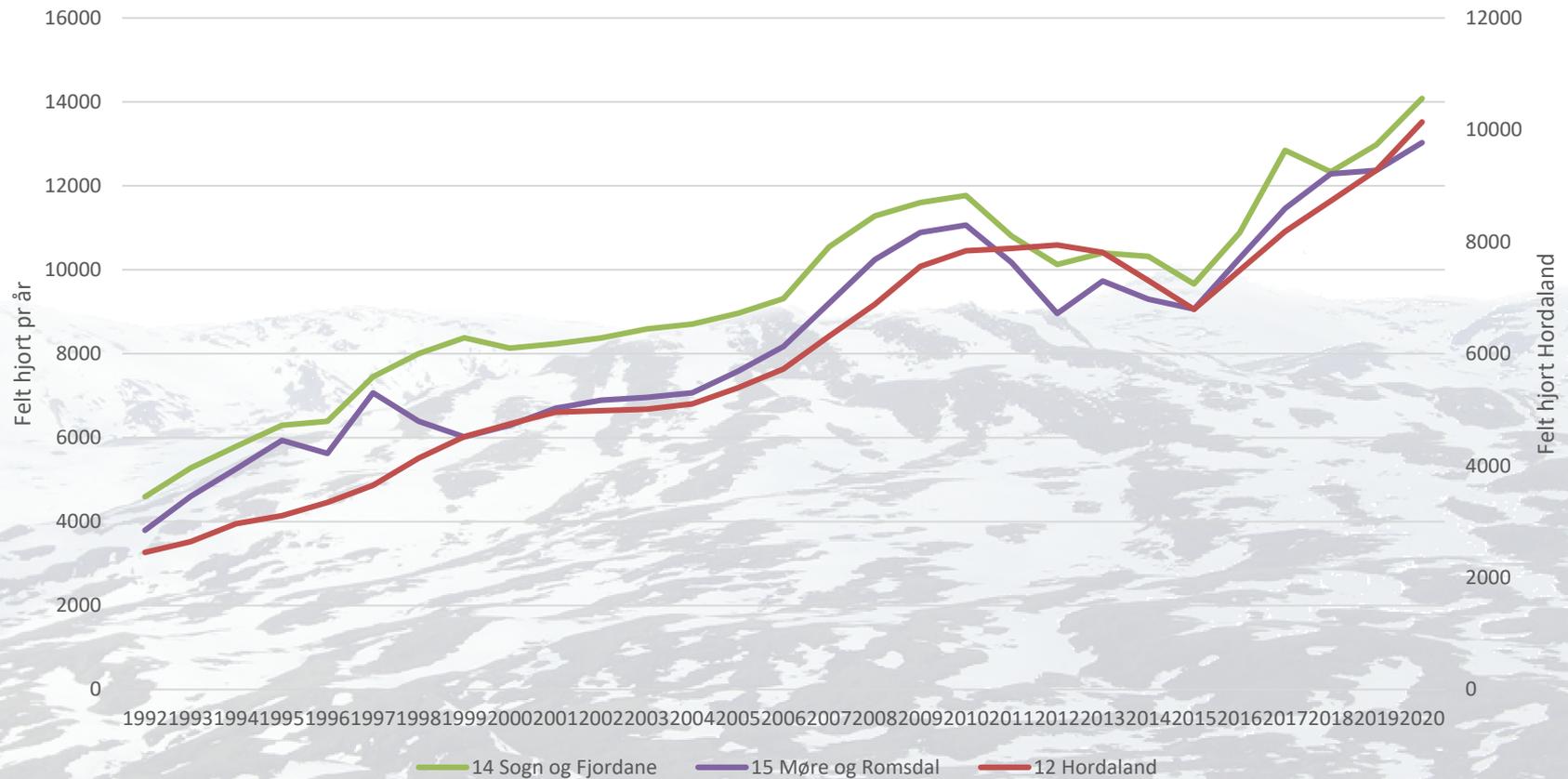
Figur 1. Felte elg og hjort i Norge. 1913–2020

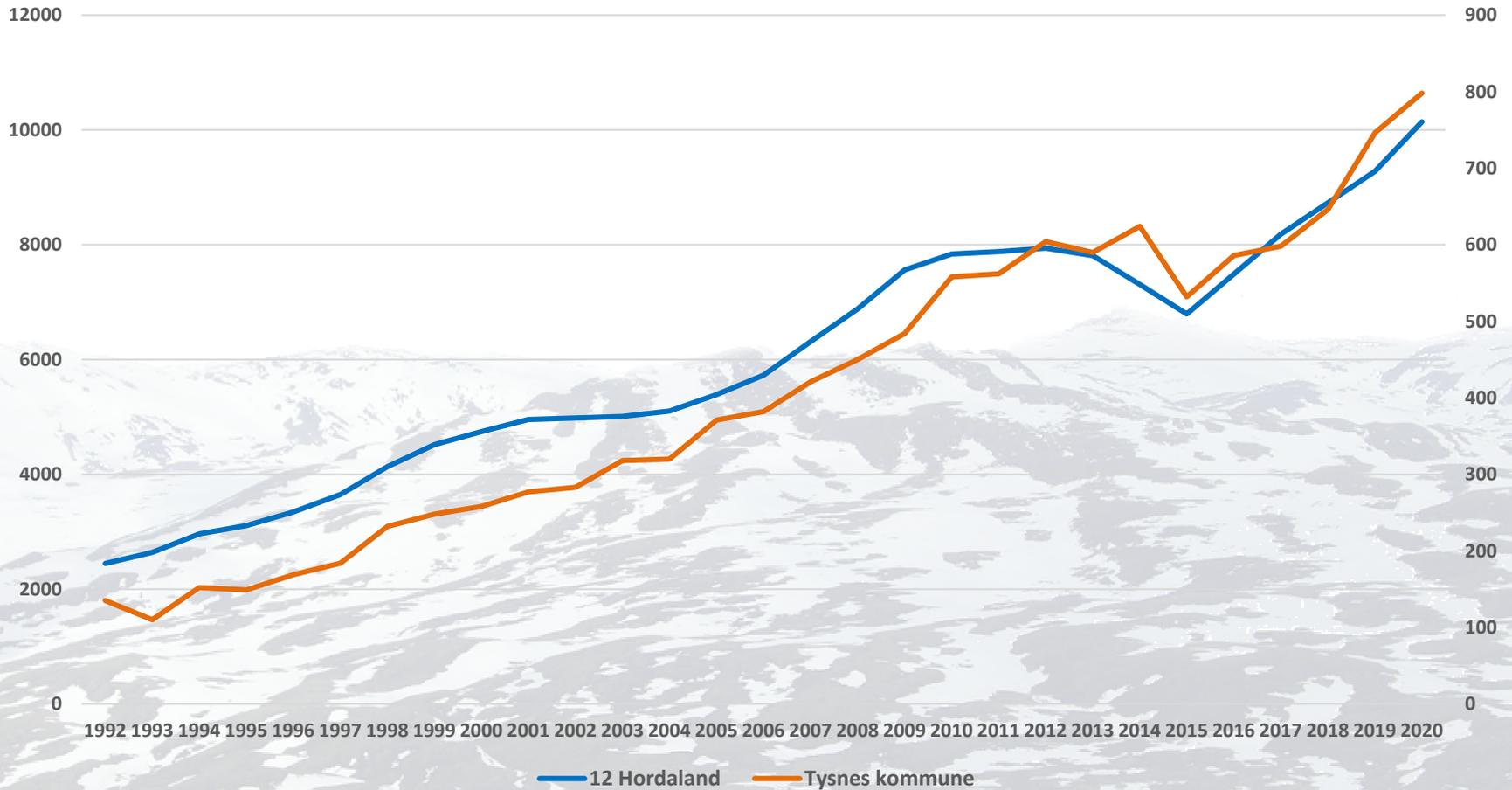
Kilde: Elgjakt og Hjortejakt, Statistisk sentralbyrå.

Felte hjort 1992 – 2020

Hjortefylka

Felte hjort 1992 – 2020

EUROSPAR

8-22(20)

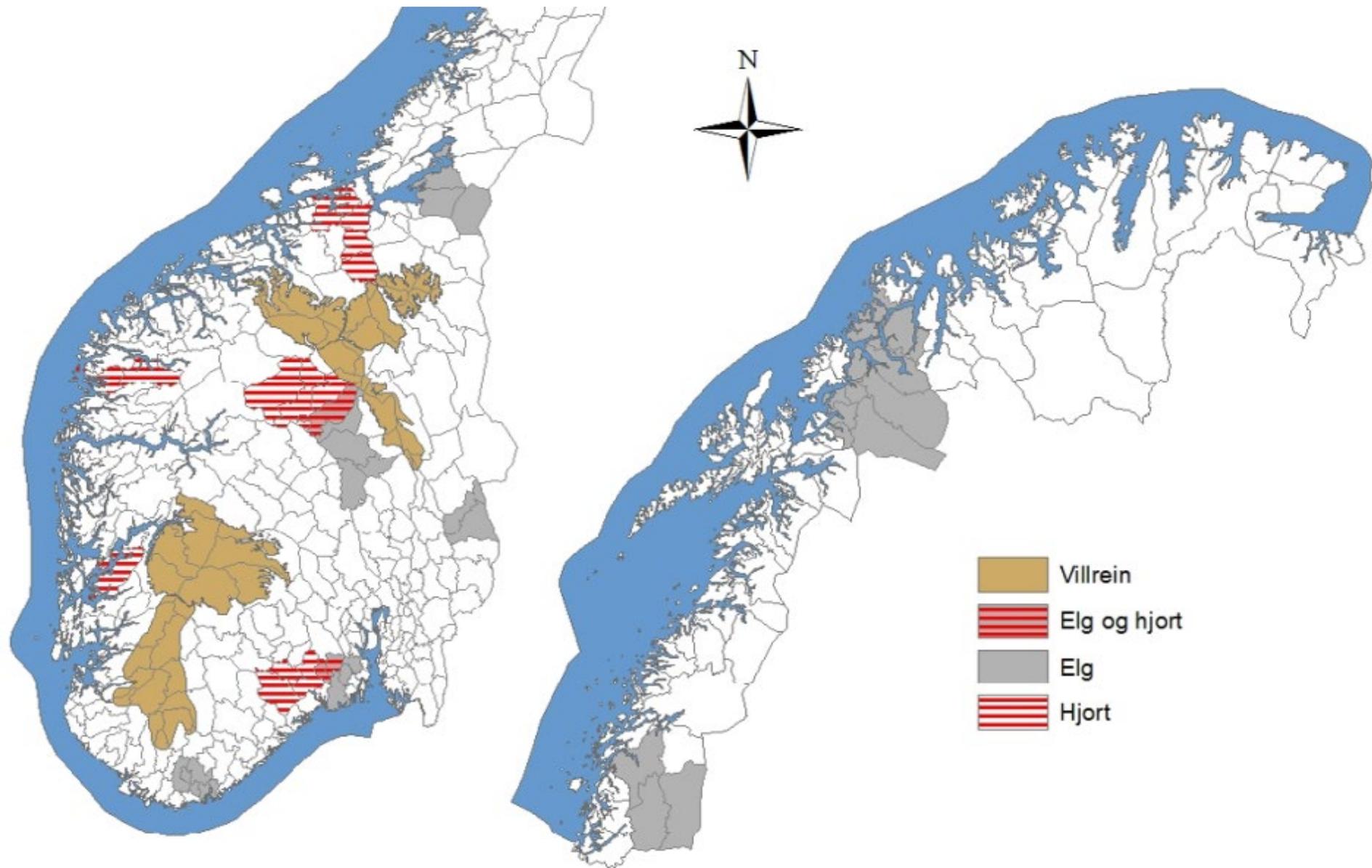
Bestandsutviklingen

- Liten naturlig dødelighet (klima/sykdom/rovdyr).
- Jakt som viktigste dødsårsak (ca. 85 %).
- Rask turnover (7 år → 95 %).

- Har hatt en **pro** **tiv** bestand.

- Bestandsøkning som følge av for lav avskyting i forhold til tilveksten, og overbeskatning av bukker.
- Har noen hatt en drøm om å kle landet med hjort?

Overvåkingsprogrammet for hjortevilt

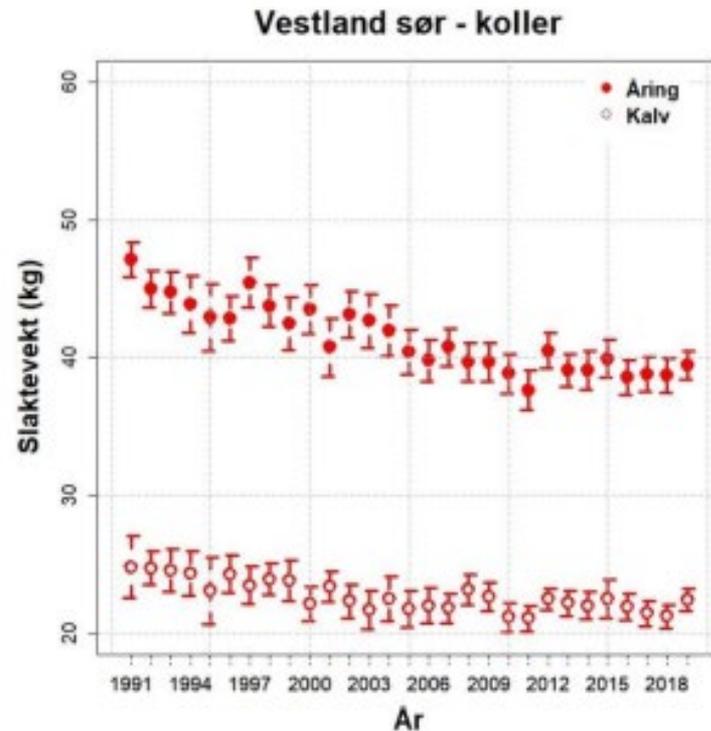
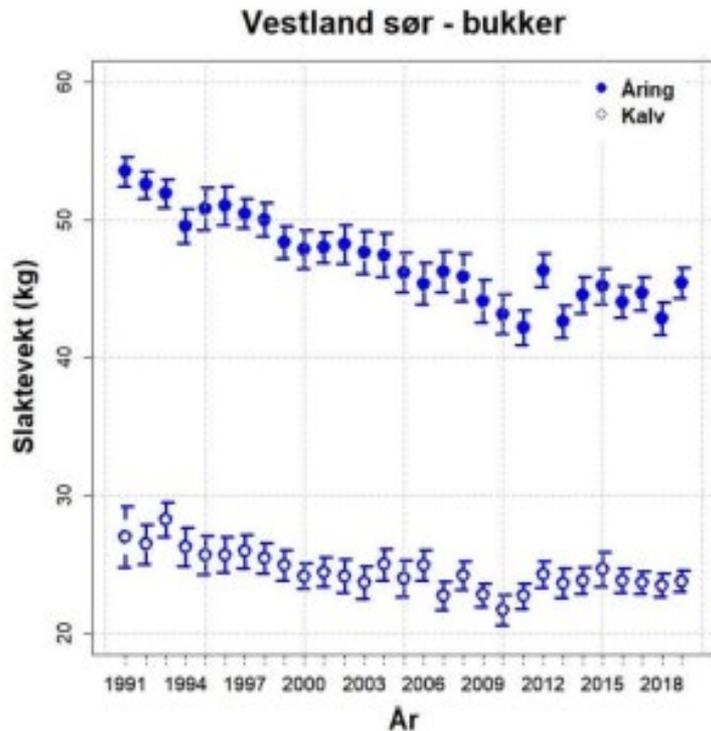

Resultat frå Overvakingsprogrammet

- Kraftig auke i bestandstettleik
- Slaktevektene har gått nedover
- Hjorten blir i dårlegre kondisjon«slankare»
- Andel kalvande 2 åringar i gjn.sn. redusert frå 69 % til 31 % = 55 % reduksjon
- Dette heng direkte saman med kalvevektene

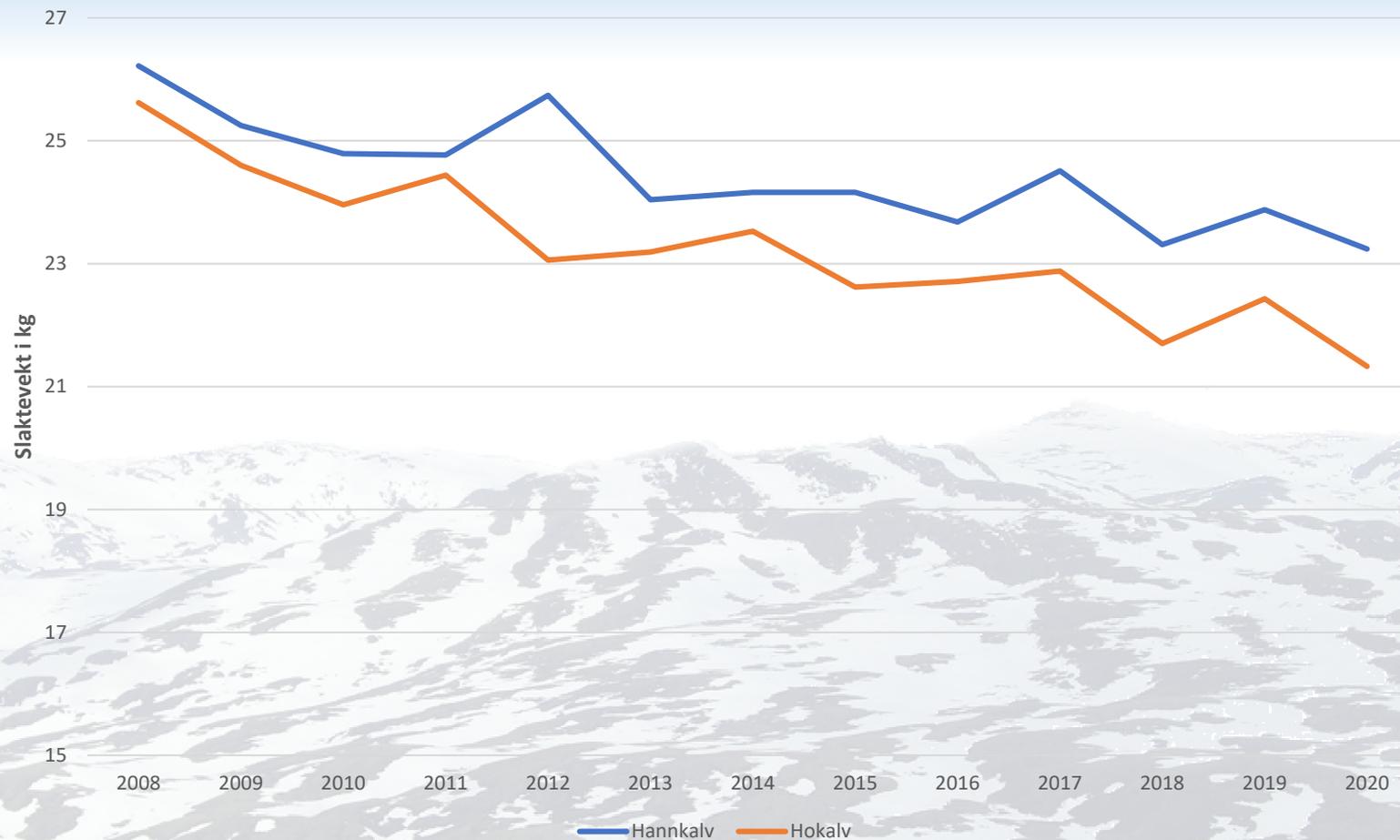

Utvikling slaktevekt – kalvar og ungdyr

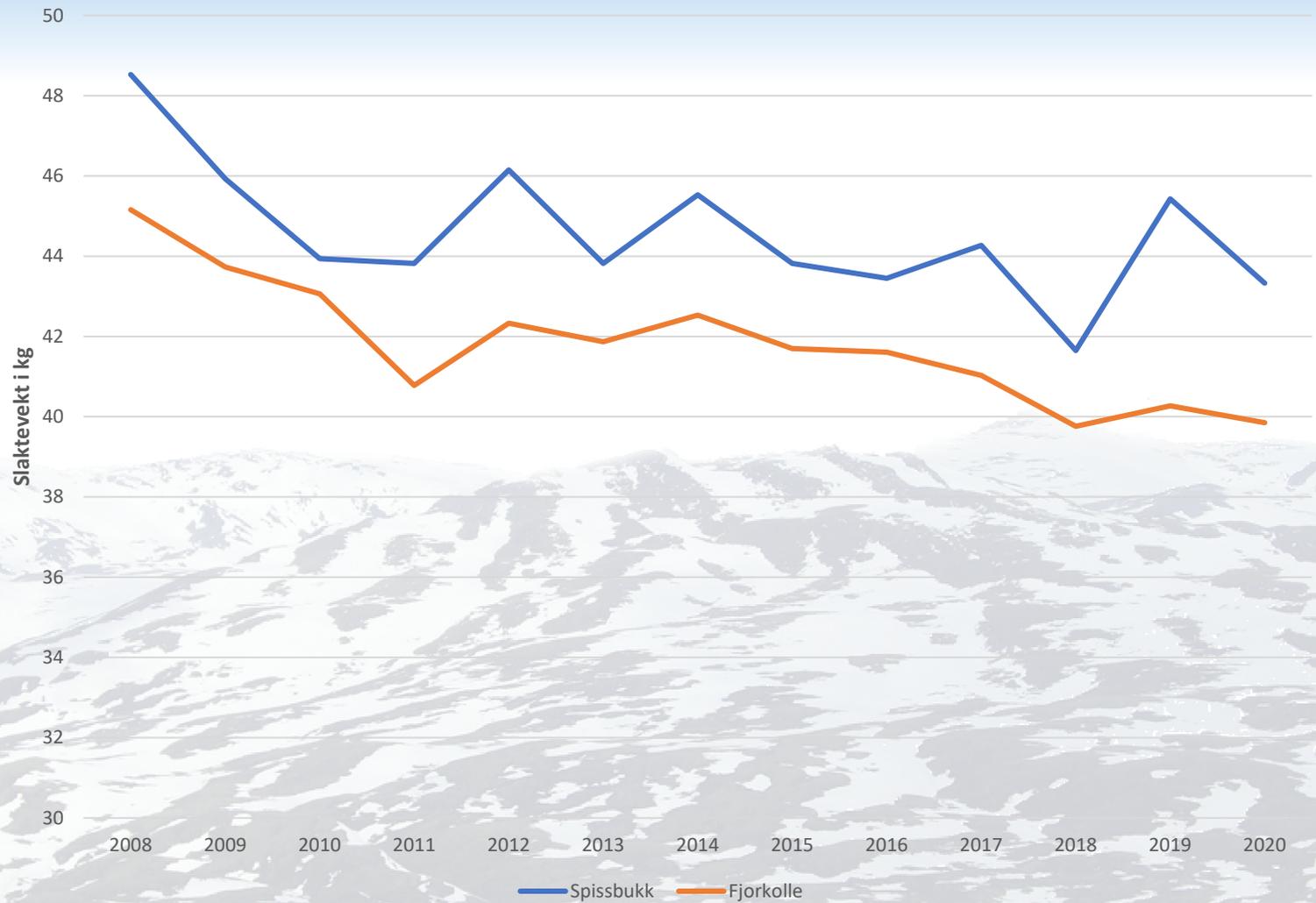

Alle vektorer korrigert til 1. oktober

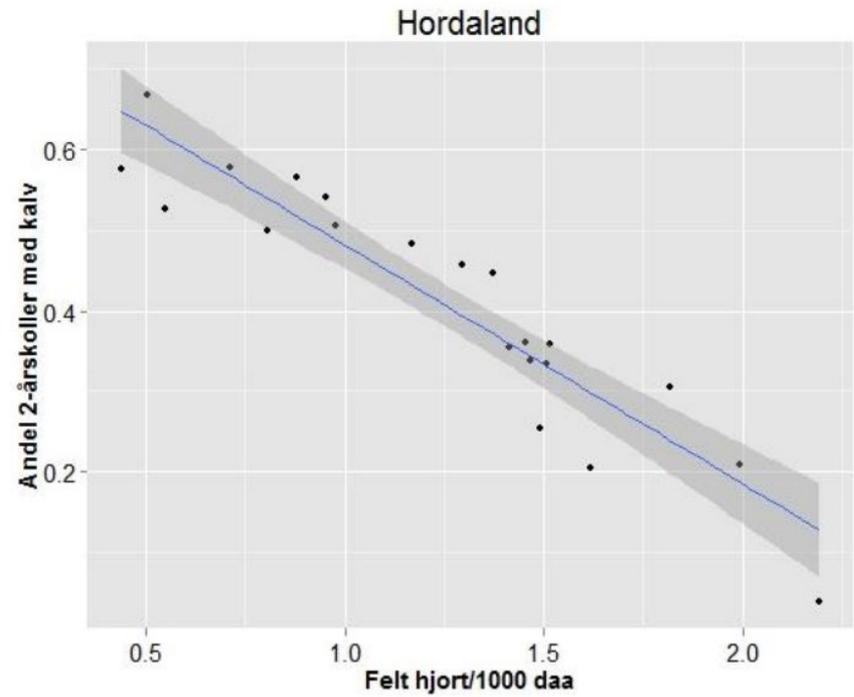
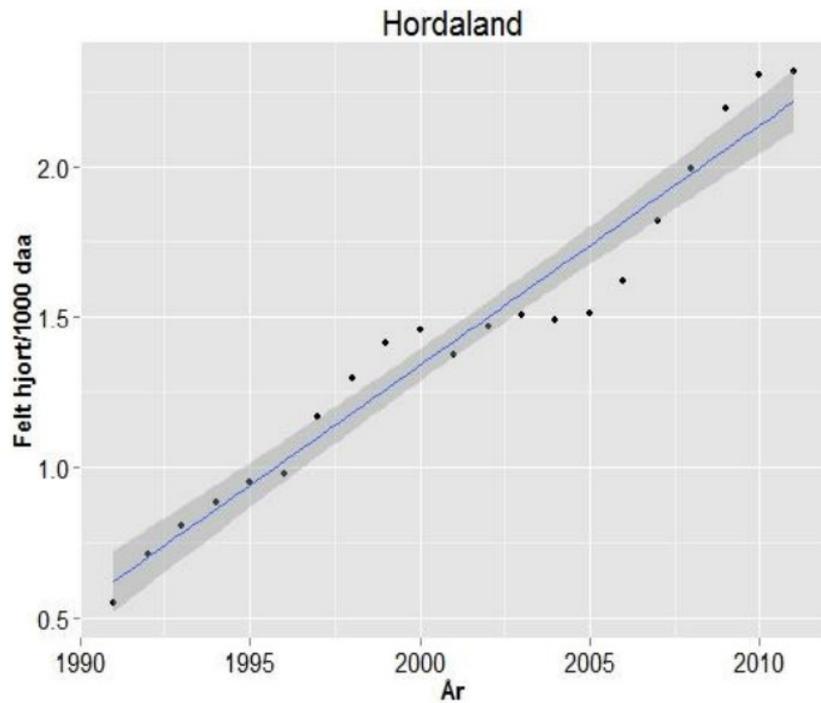
Gjennslagsvekt kalvar - Tysnes

Gjsn slaktevekt ungdyr - Tysnes

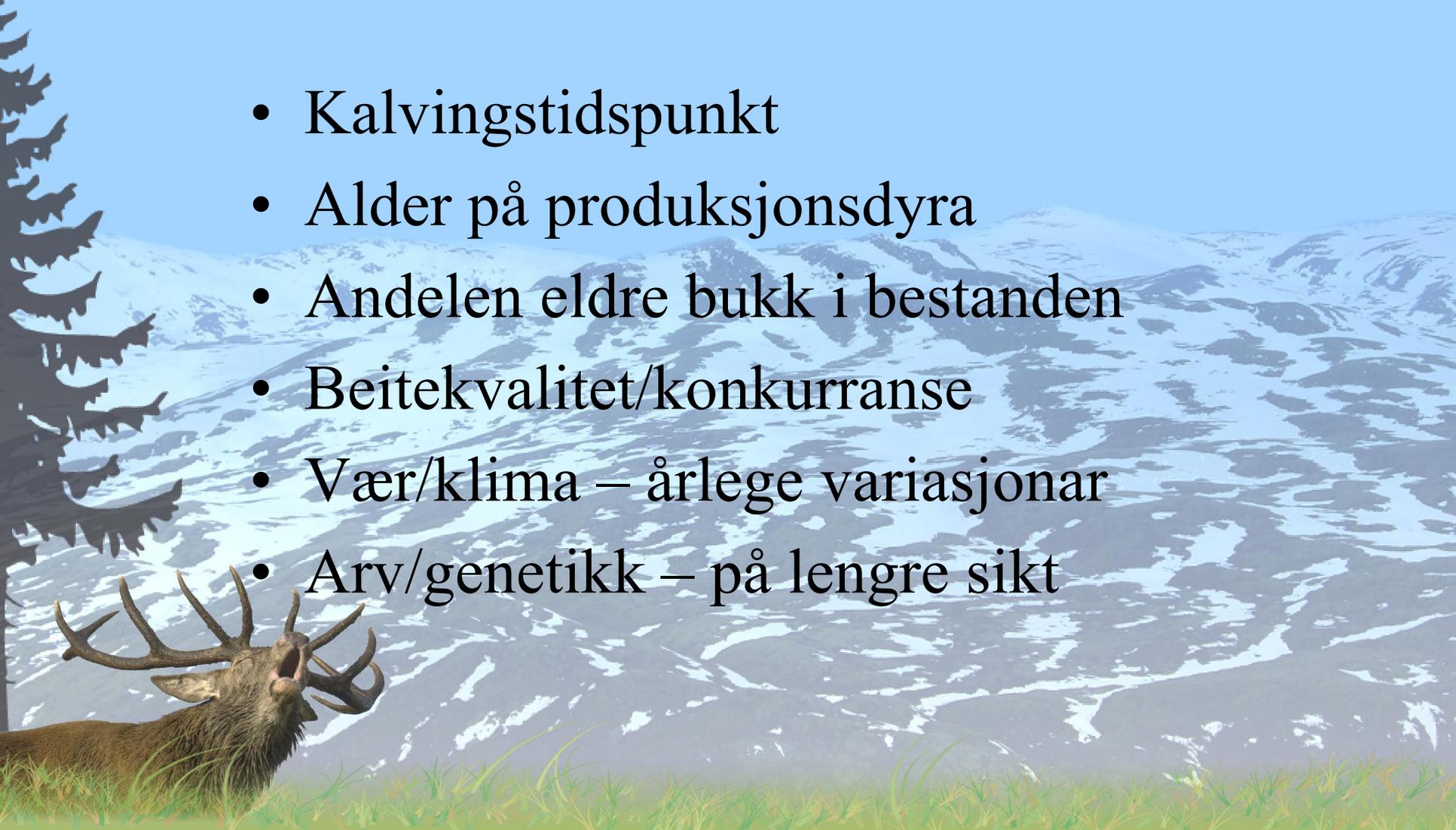

Redusert produktivitet

Kva påverkar så kalvevektene ?

- Kalvingstidspunkt
- Alder på produksjonsdyra
- Andelen eldre bukk i bestanden
- Beitekvalitet/konkurransen
- Vær/klima – årlege variasjonar
- Arv/genetikk – på lengre sikt

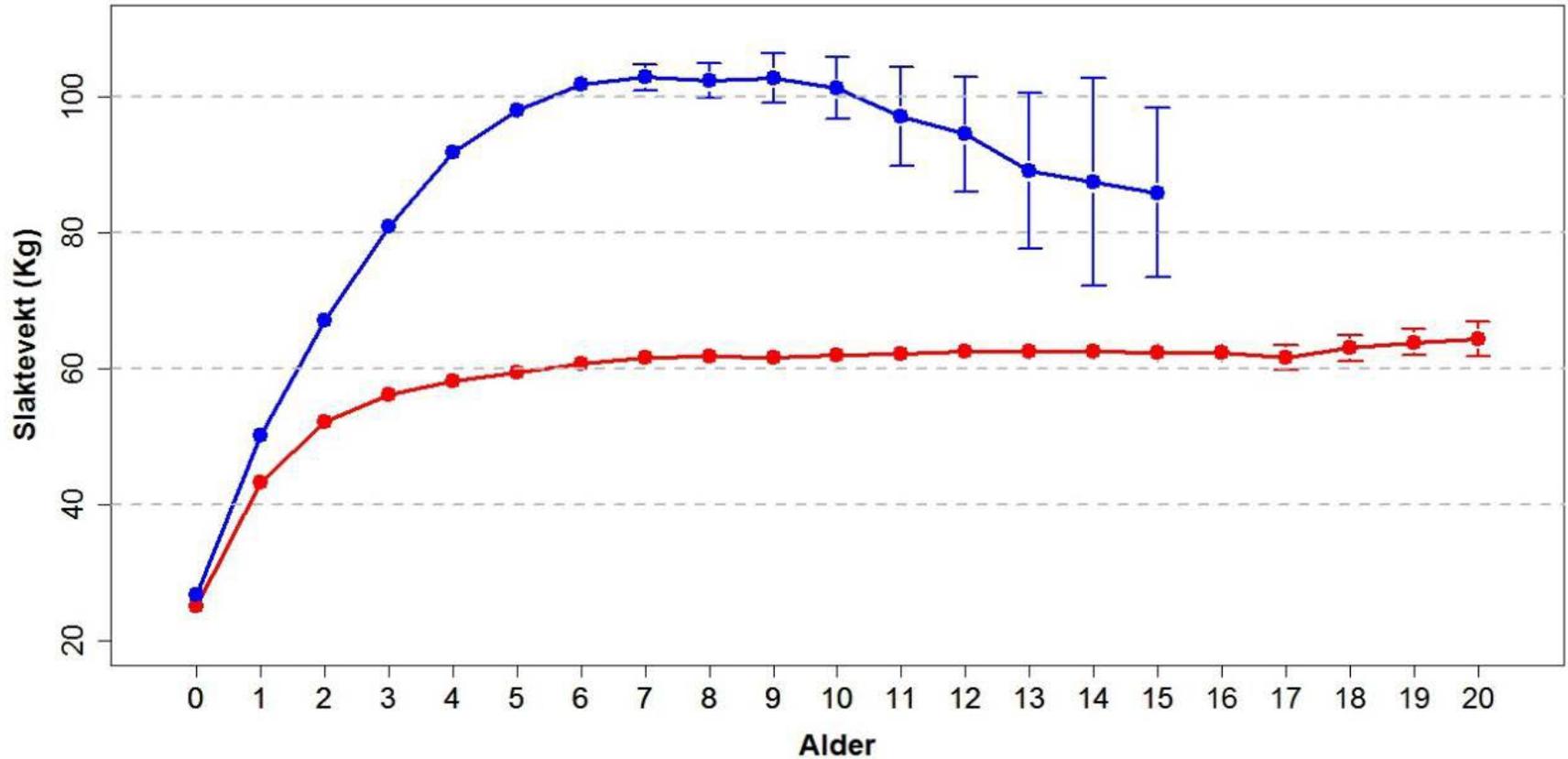
Dokumenterte «hanndyreffektar»

- Effekt av brøling → framskunding av brunsttidspunktet hos hjortekoller
- Auka vitalitet (spermkvalitet) → meir hanndyravkom
  - Positiv samanheng mellom vitalitet og gevir-/kroppsstorleik
- Auka hanndyrvekt → meir hanndyravkom
- Auka hanndyralder → meir hanndyravkom

Ungkoller vs. eldre koller som mødre

- **Ungkoller**
  - Sein brunst
  - Lettare kalvar
  - Redusert kalveoverleving
- **Eldre koller**
  - Tidleg brunst
  - Tyngre kalvar
  - Høg kalveoverleving

Gjennslagsvekter

Rekonstruerte bestandar før jakt 2006

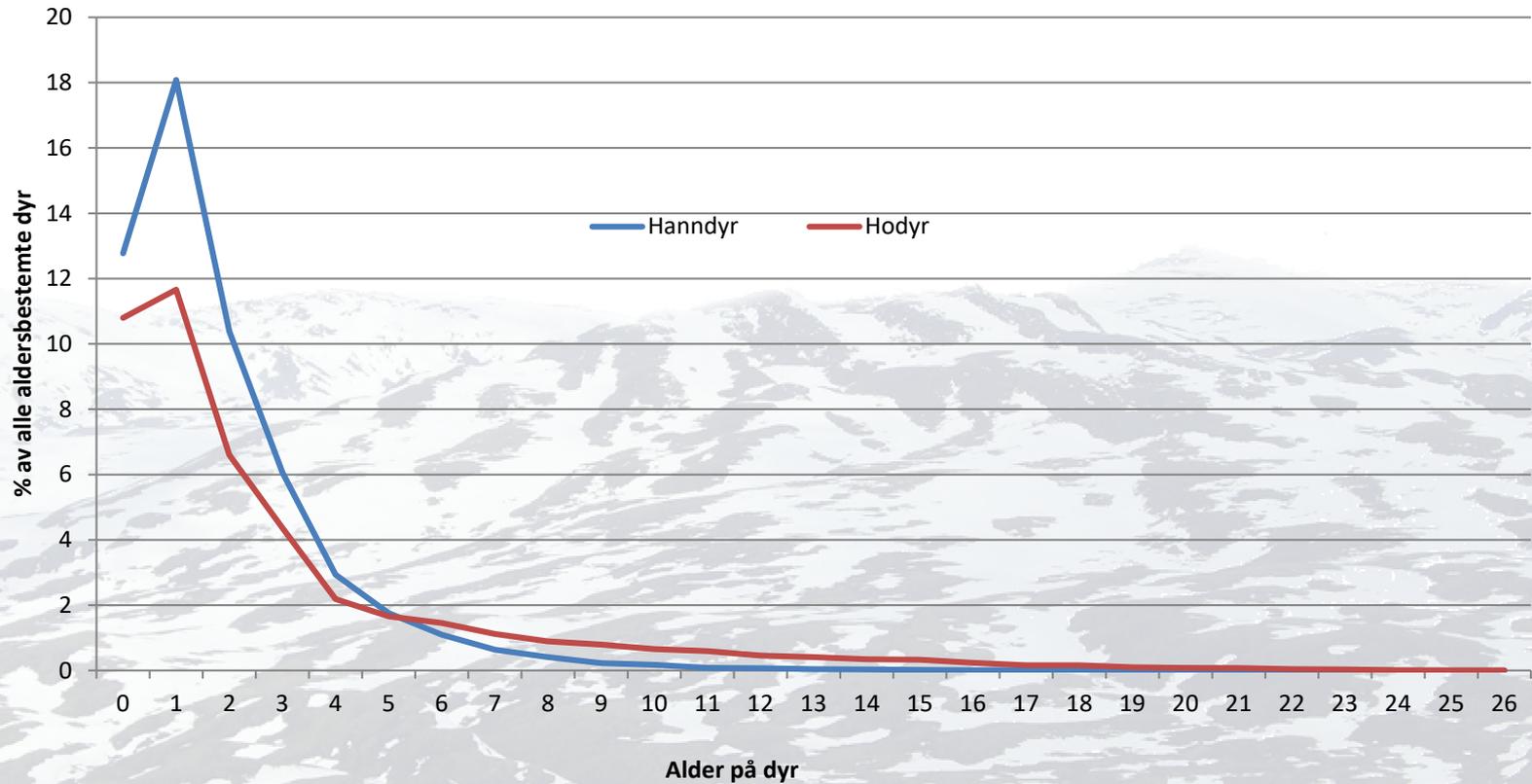
Kjelde: NINA rapport 571 – Framtidig forvaltning av norske hjortebestandar utfrodringar knytt til bestandstettleik og demografi

Overvåkingsområde	Gjsn alder koller	Tal koller i bestand	Gjsn alder bukkar	Tal bukk i bestand
Kvinnherad	5,0 år	2334	3,4 år	633
Flora og Gloppen	5,2 år	2562	3,0 år	693
Hemne og Snillfjord	5,2 år	1352	3,0 år	431

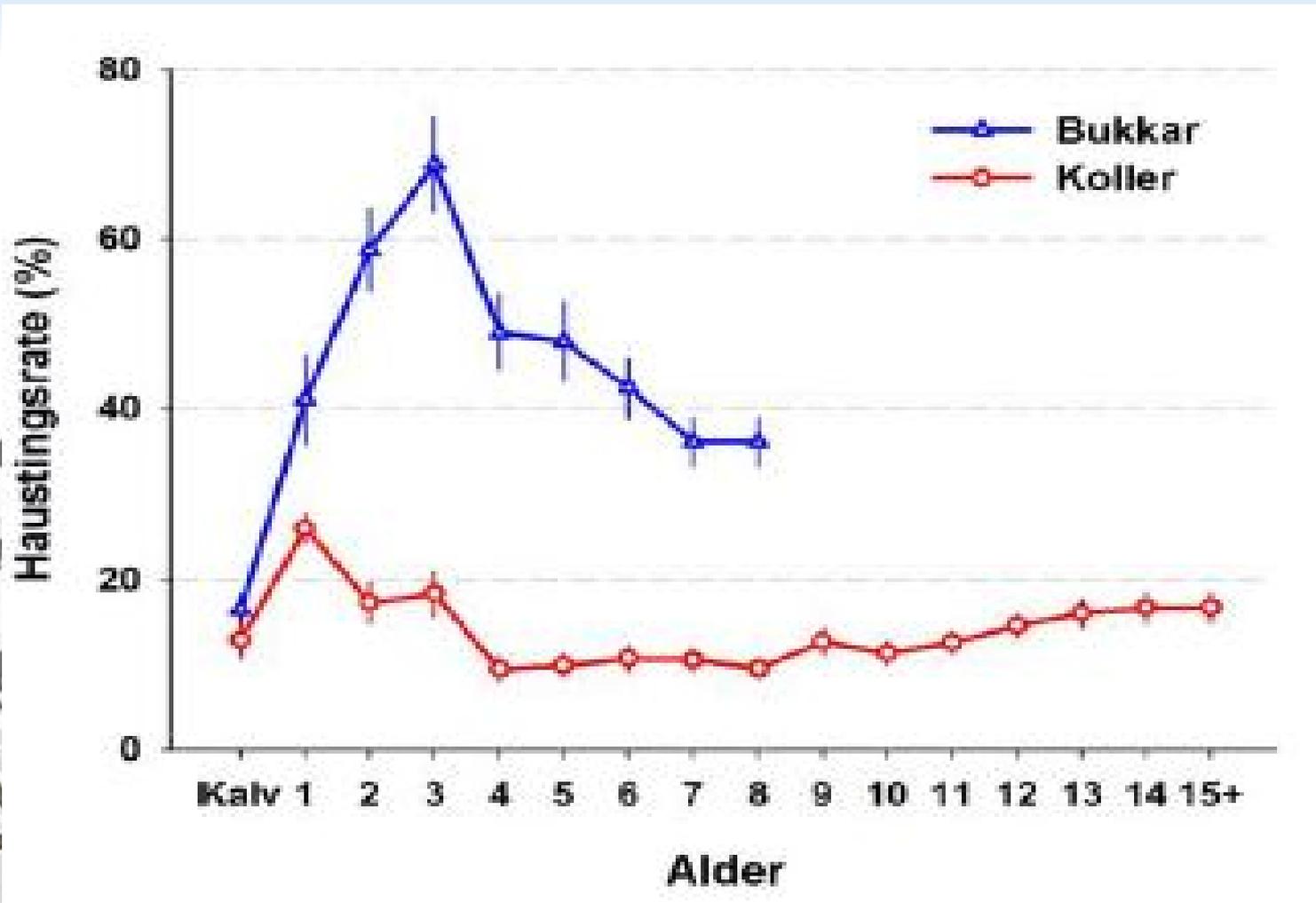
Gjennomsnittsalder og antal for dyr 2 år og eldre i bestandane før jakt i 2006.

Kvifor har det blitt slik ?

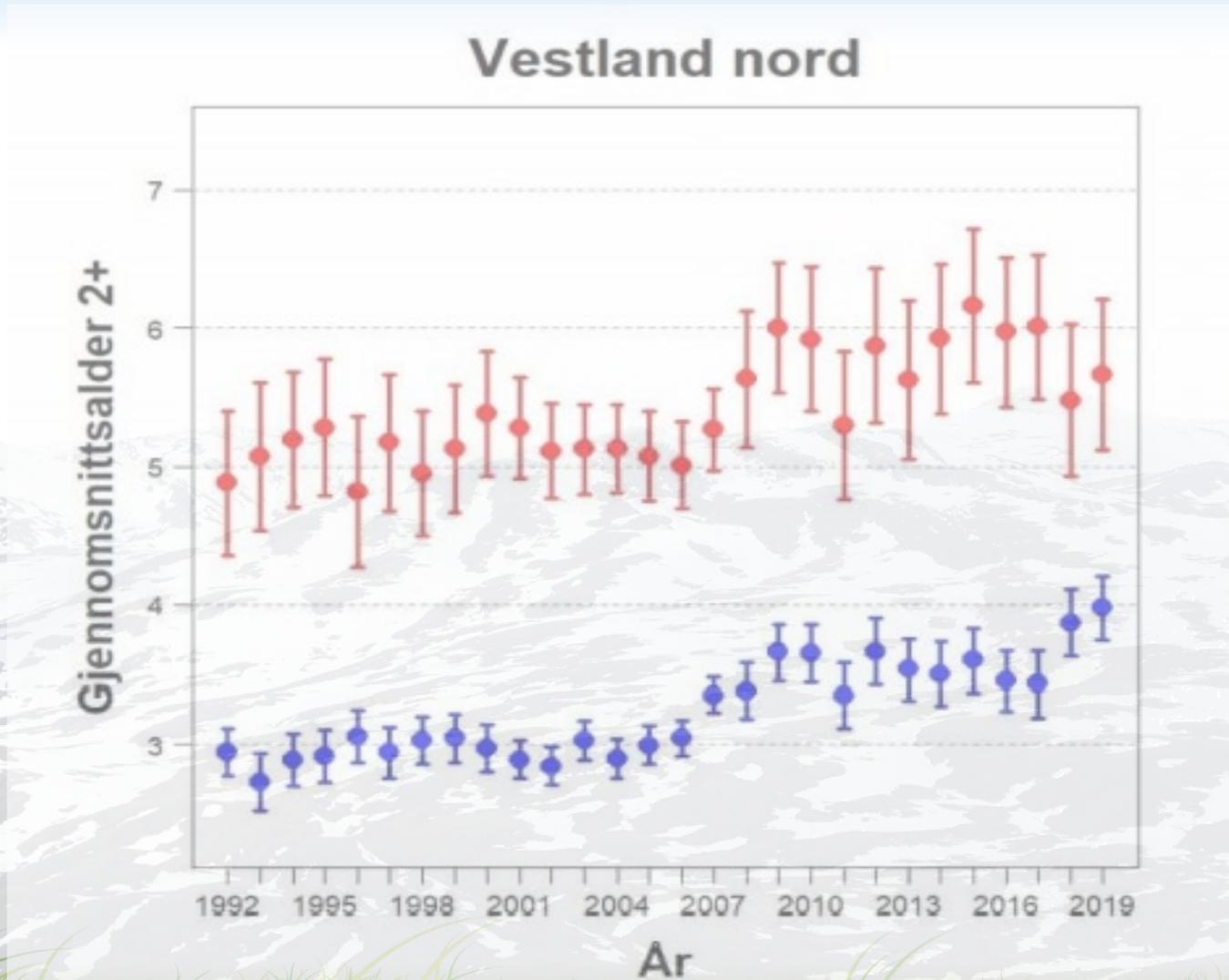
Aldersfordeling på 53 238 alderbestemte hjort i Bremanger, Flora, Gloppen og Stryn 1991 - 2018

Jaktrykk ulike årsklassar Sogn og Fjordane

Gjennomsnittsalder felte dyr

Oppsummert om kalvar

- Slaktevektene betydelig lågare enn tidleg – 90 tal
- Berre 11 – 12 % av kalvane vert felt som kalv
- Auka alder hanndyr = meir hannkalvar
- Auka kroppsvekt hanndyr = meir hannkalvar
- No ei overvekt av hokalvar i alle overvåkingsregionane på Vestlandet
- Heng saman med både bestandstettleik og alder på dei vaksne dyra

«Naturlege» består i inntakte økosystem

- Kalvar :
  - størst dødelighet blant kalvar
  - lågast på rangstigen i høve mat.
  - «Unaturlig» med mykje kalv i vinterbestaden
- Kan nesten skyte ubegrensa med kalv
- Bukkar
  - minst utsett for predasjon
  - øvst på rangstigen i høve mat.
  - mest ettertrakta jaktobjekt
  - kan ha stor dødelighet i strenge vintrar
- Vi må skyte mindre bukk enn vi har gjort

Utfordringer i hjortebestandane på Vestlandet

- Låg gjennomsnittsalder på dei vaksne dyra
- Før på mange «uproduktive» dyr gjennom vinteren
- For lite vaksne hanndyr

- Sein kalving – lågare slaktevevter
- Dårlegare reproduksjon mindre robuste bestandar

Gjer det enkelt !

- Skyt meir kalv
- Skyt mindre bukk
- Skyt mindre spissbukk

- Auka gjennomsnittsalder
- Betra kjønnsbalanse

- Stabil reproduksjon og god kondisjon
- Kontrollerbare bestandar

Bestandsplan 2017 - 2021

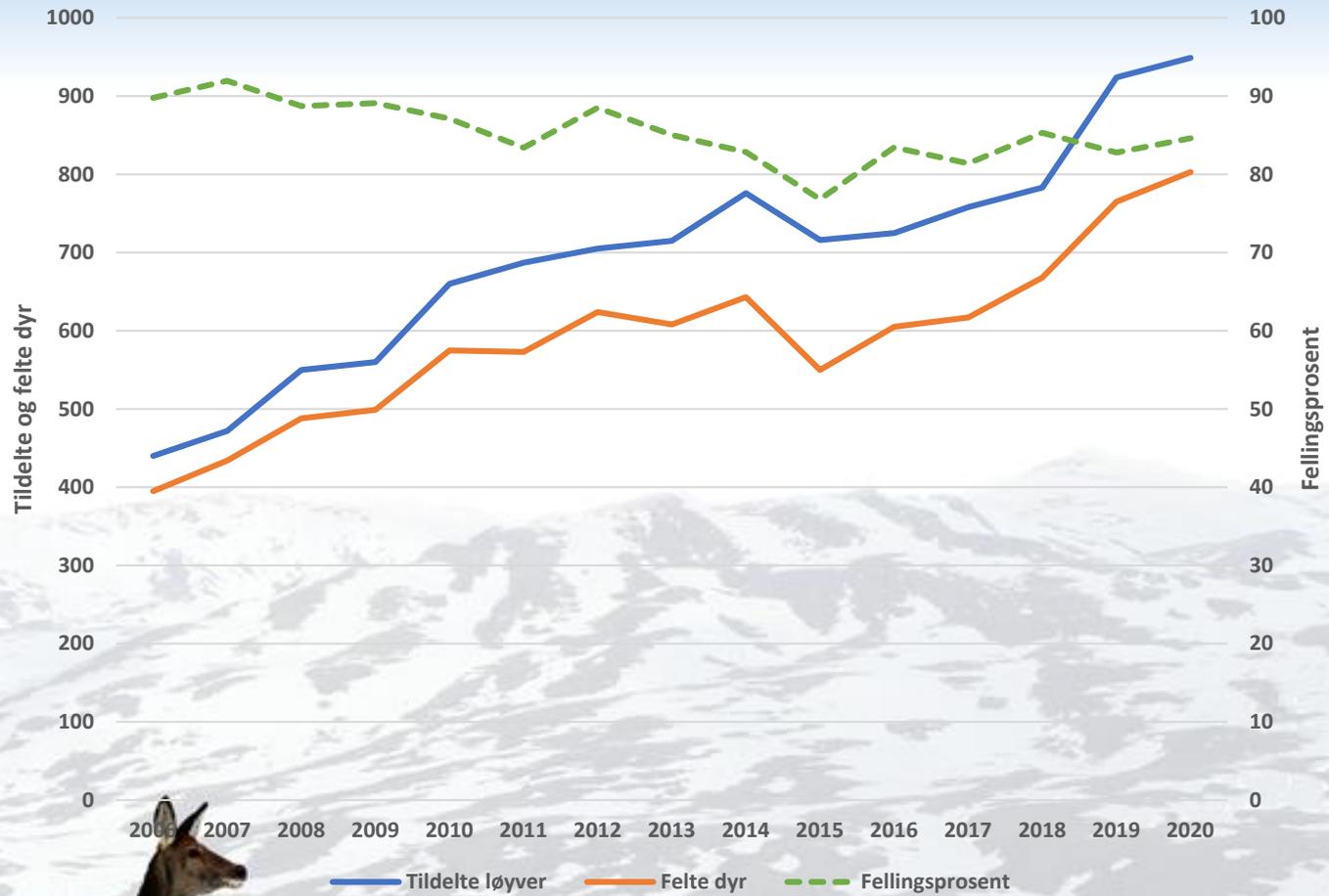
Hovudmål:

- Stabilisere - evt. redusere bestand
- Redusere skadebeiting
- Auke andel hanndyr i bestanden
- Auka alder på dyra i bestanden
- Få tilslutning av flest mogleg vald

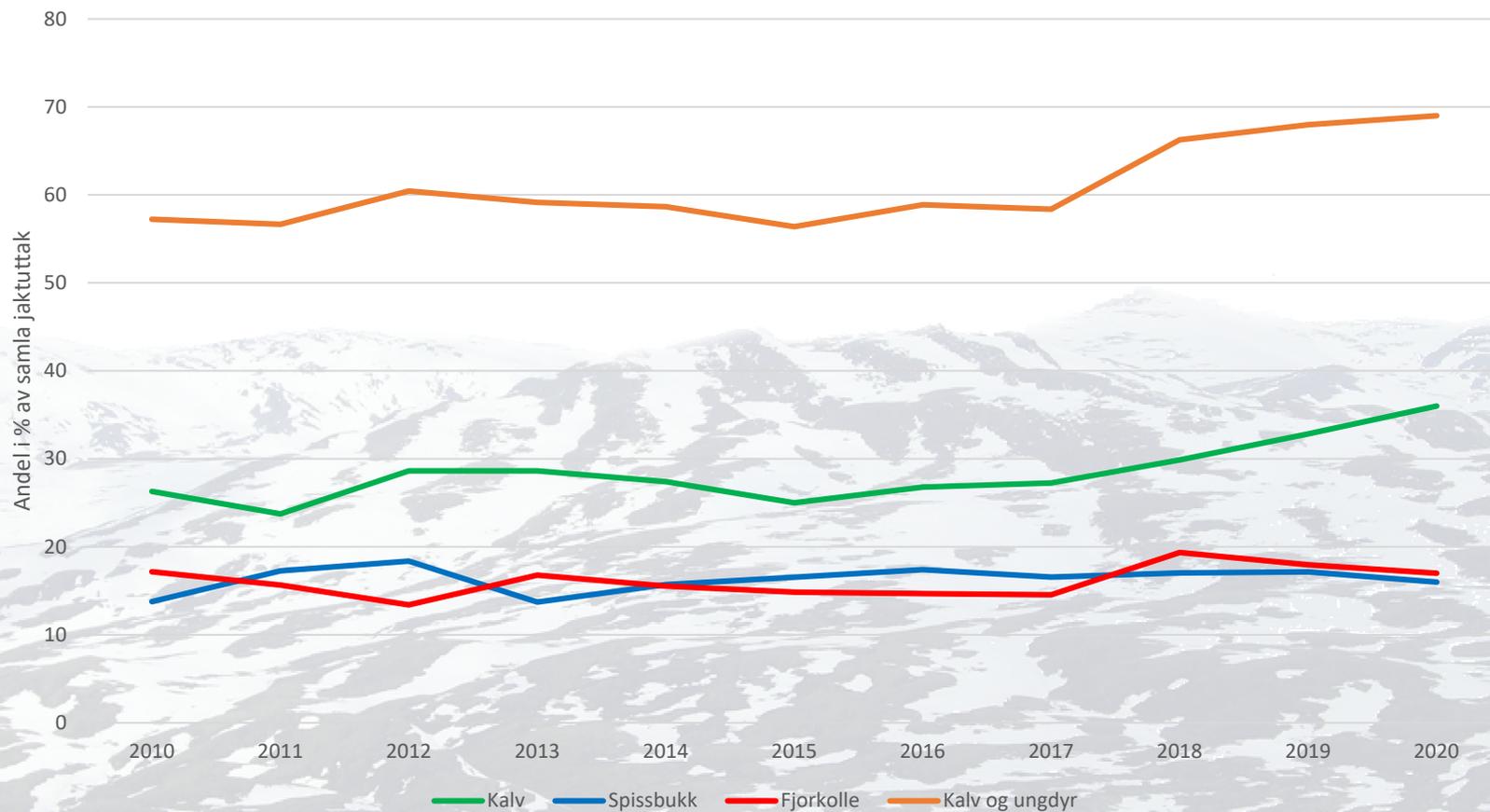
Tiltak

- Auka totaluttak – minst 700 årleg
- Auka tildeling naudsynt for å nå dette
- Større andel kalv og ungdyr i uttaket
- Overvekt av hodyr i uttaket
- Avskytingsplan
  - Minimum 30 % kalv
  - Maks 30 % hanndyr herav minst 50 % spissbukk
  - Maks 40 % hodyr herav minst 50 % fjorkolle

Tildelt og felt Tysnes + Huglo

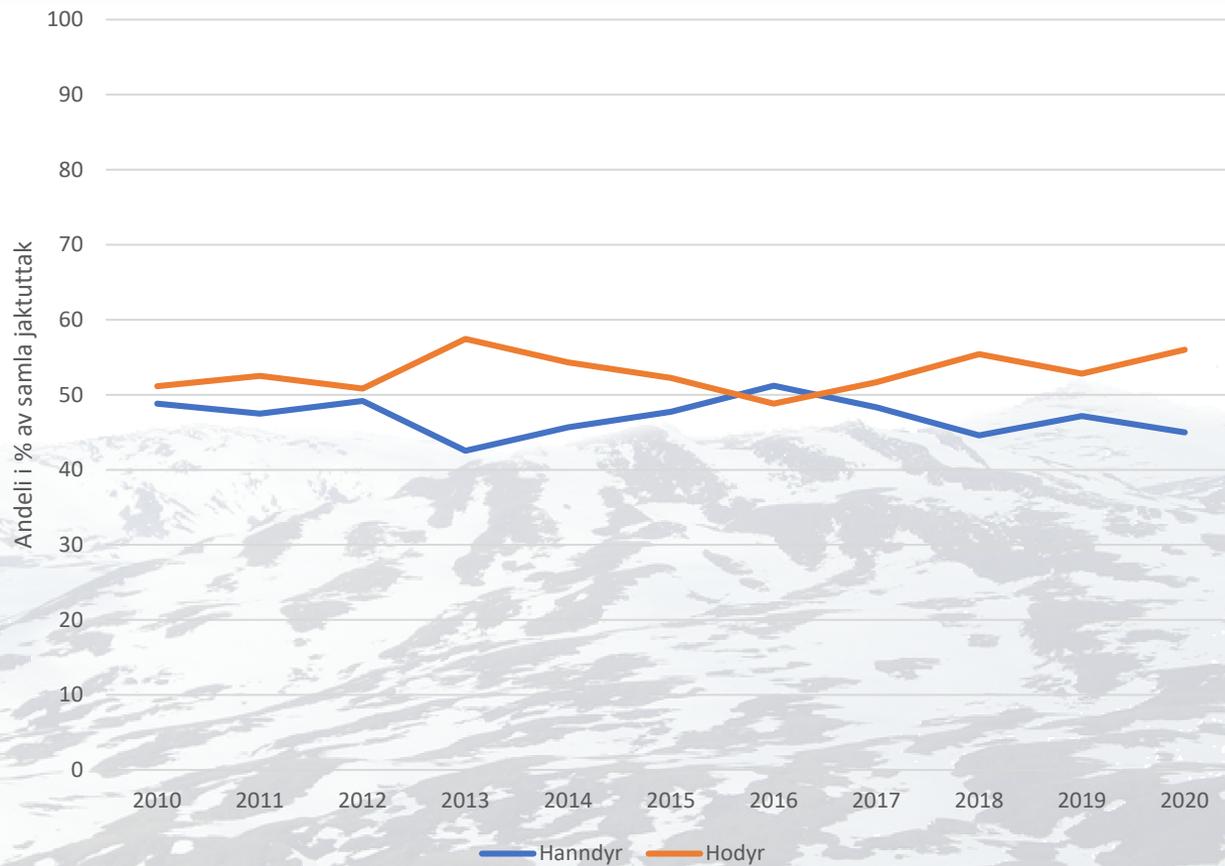
Andel kalv og ungdyr i jaktuttak

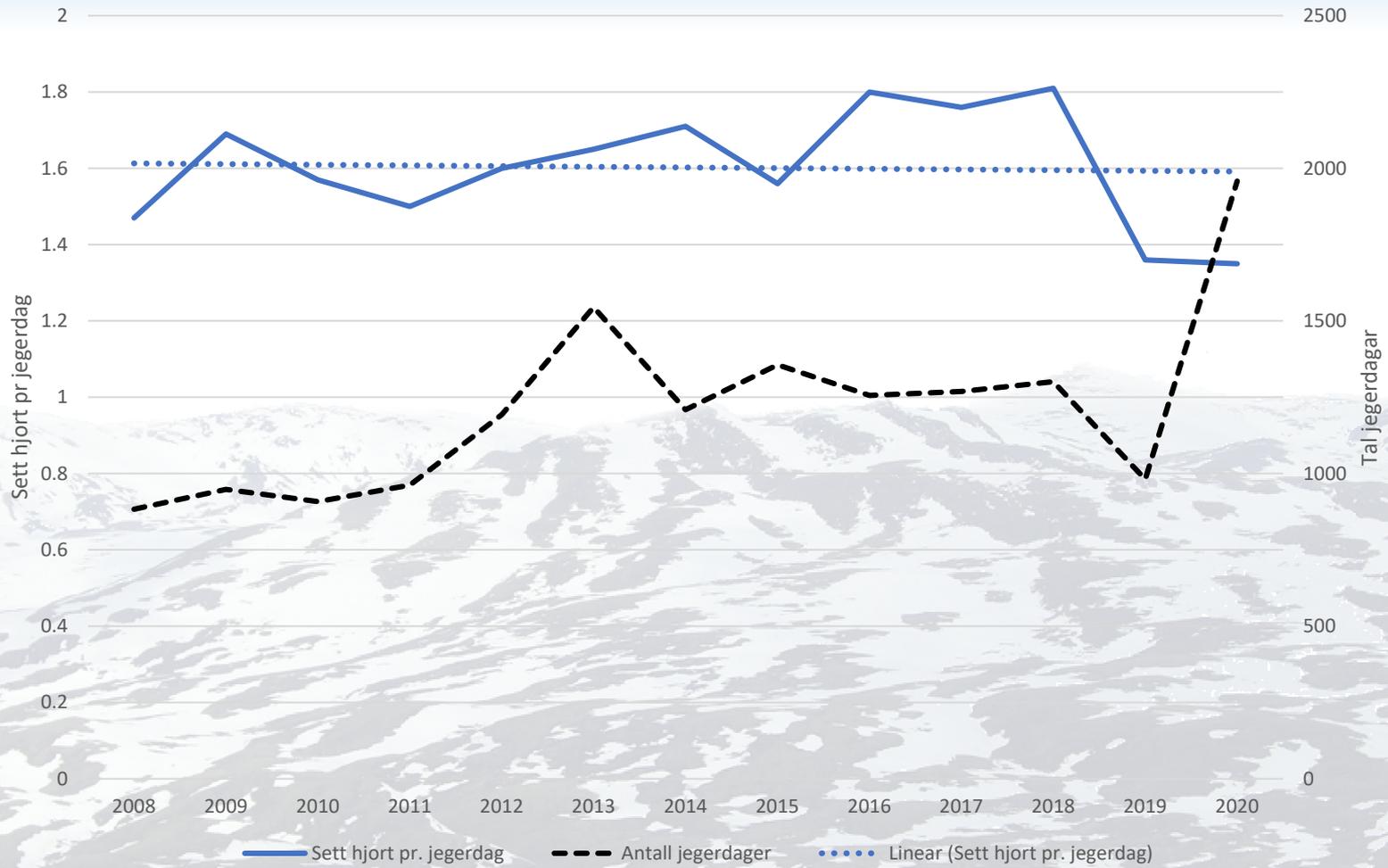
Eldre dyr i jaktuttak Tysnes kommune

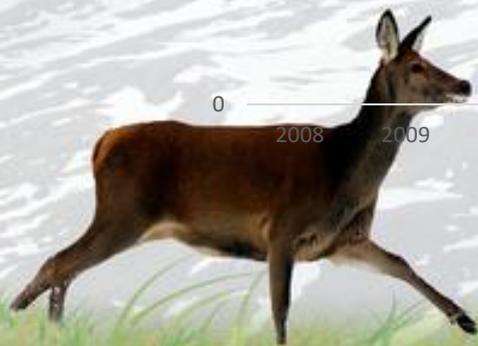
Kjønnsfordeling i jaktuttak Tysnes kommune

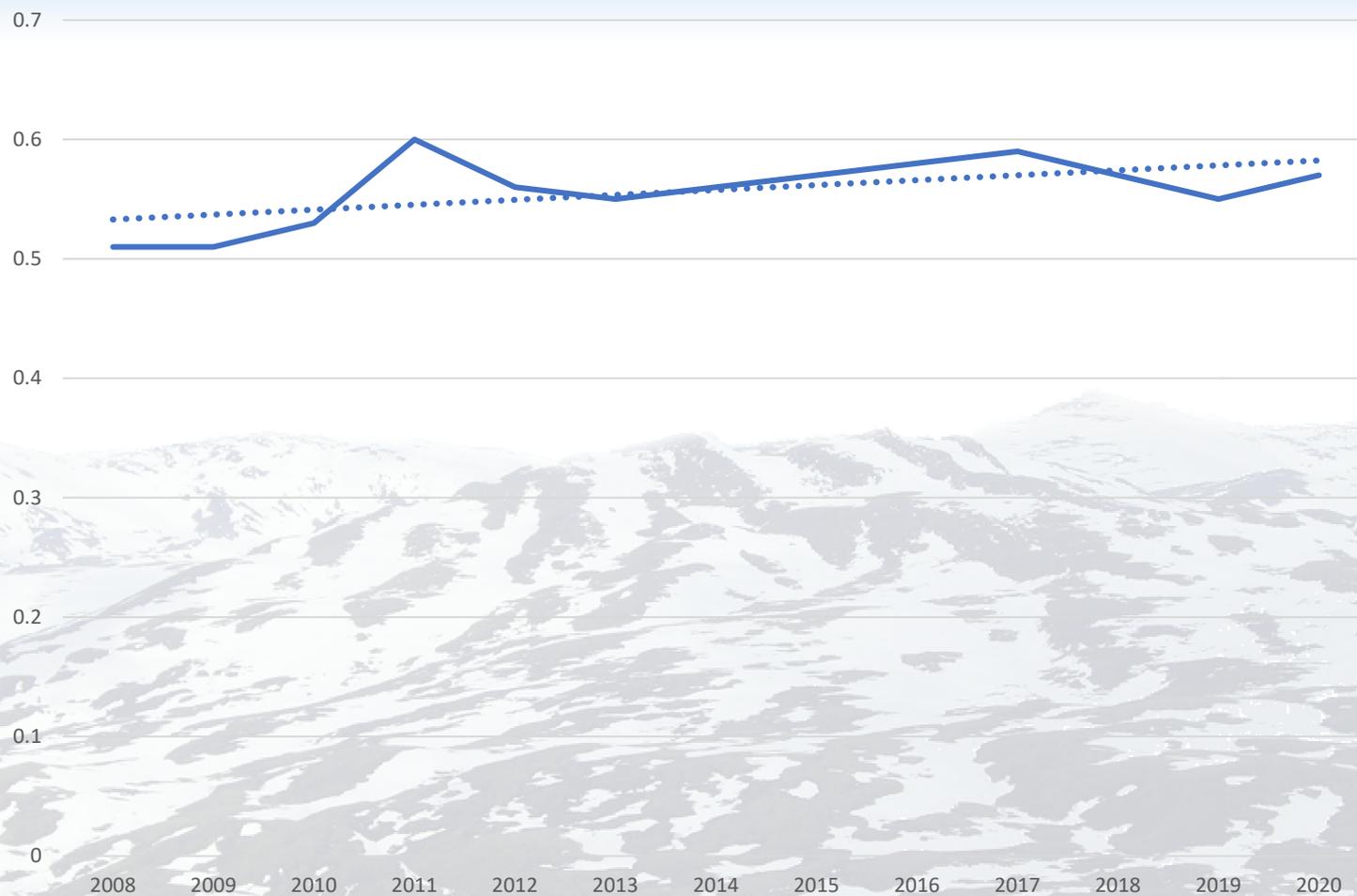
Sett hjort pr jegerdag I utmark

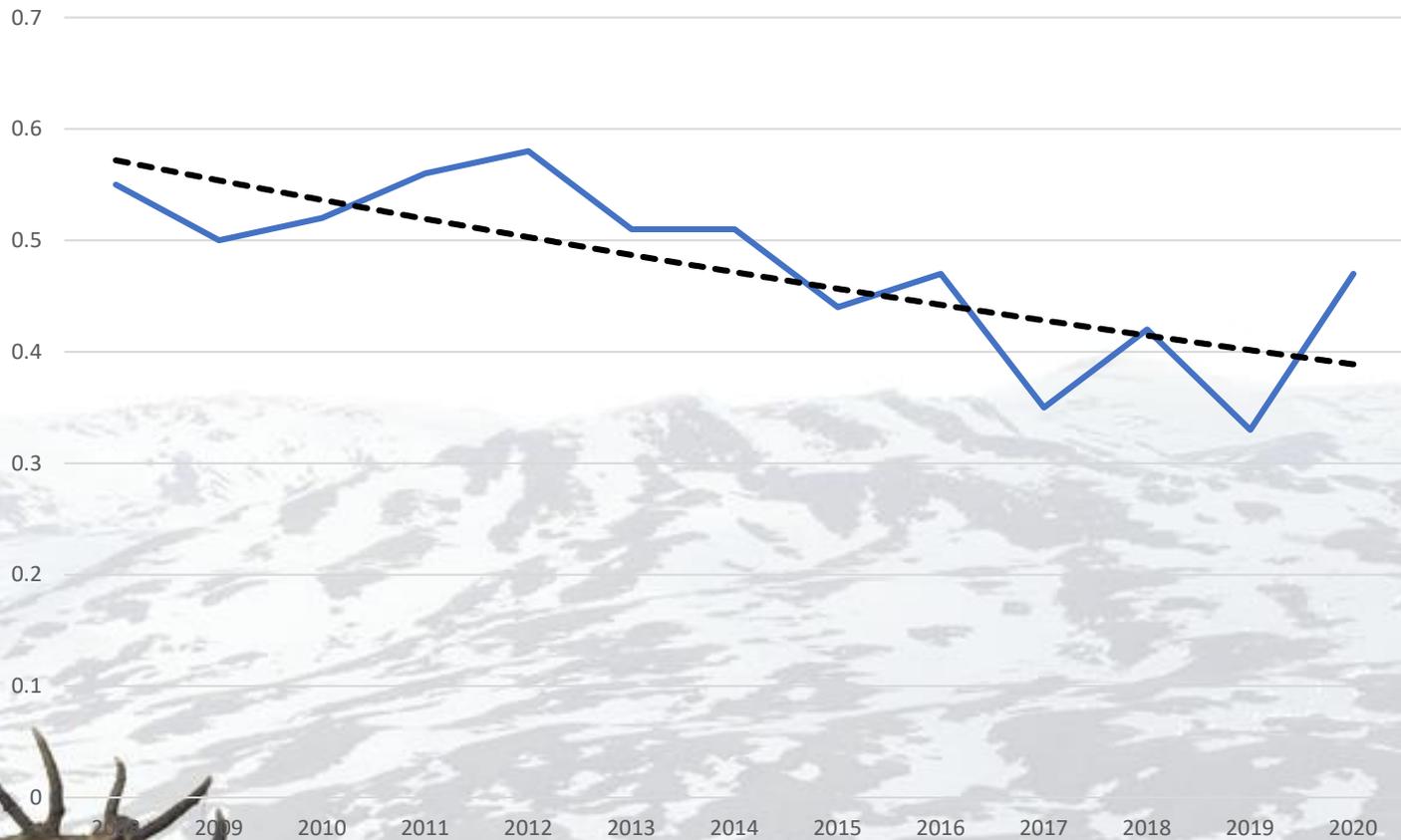
Sett kolle pr. bukk

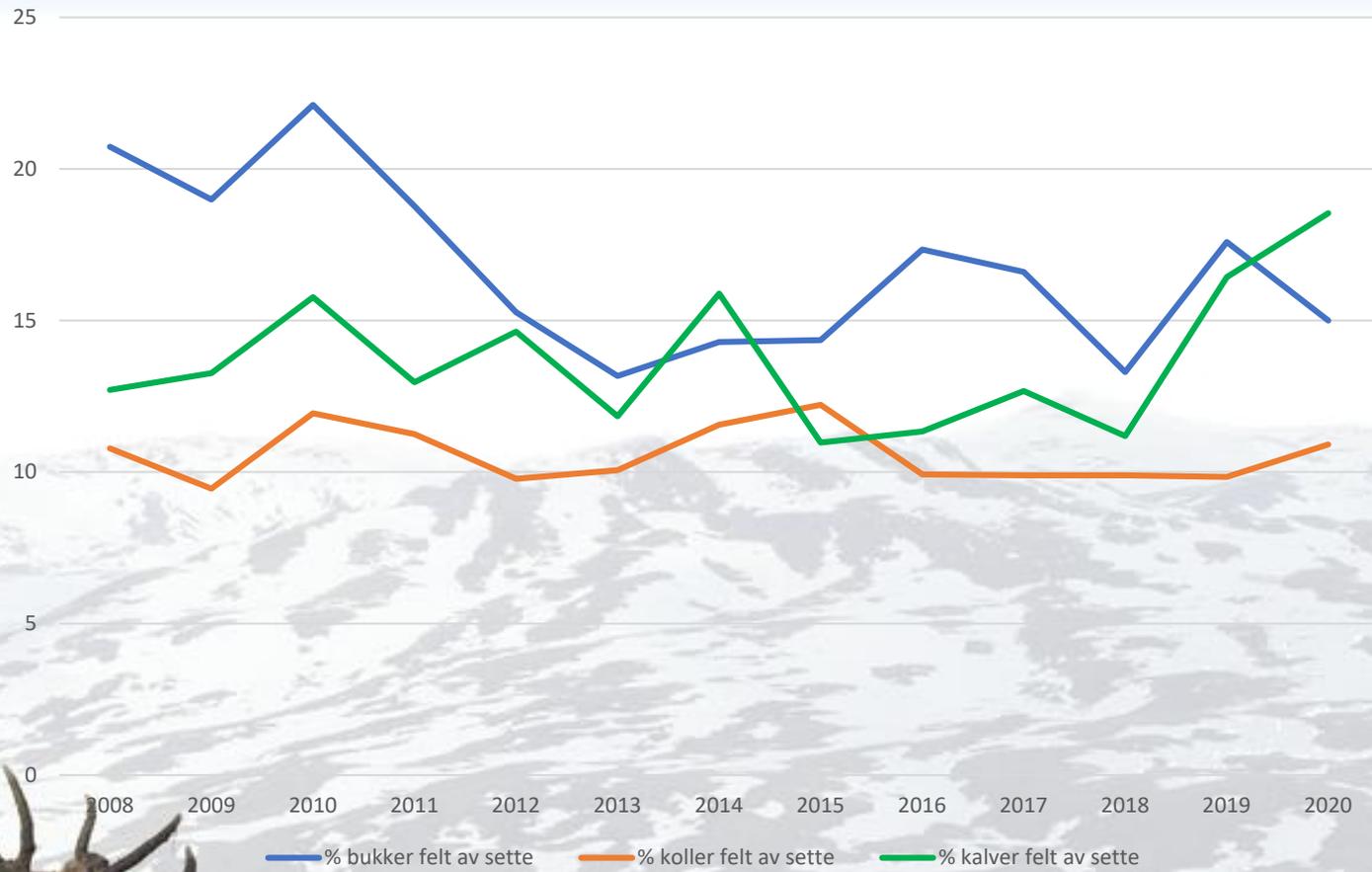
Sett kalv pr. kolle

Sett spissbukk pr. bukk

Jakttrykk

Korleis klare å skyte meir hjort

- Hjorten er ikkje likt fordelt
- Alt areal er ikkje like «verdfullt»
- Store økonomiske konsekvensar for nokre
- Areal kanskje ikkje rette måten å fordele?
- Må skytast der den er
  - Høgt jakttrykk på innmarksareal tidleg i jakta
  - Bestandsplan – flytting eller overføring av løyver
  - Må få forståing for at nokre har økonomiske tap

Takk for meg !

